

ح. زبیری

2 79 "Эгайһад түрки" ("Вера ислама " на түрки).
чинающих. Казань, 1913.

عقائد اسلامی

تورکی

(برنجی قسم)

آیتام بیگ

ایکنچی صنف شا کردلورینه مخصوصدر.

بیشنچی مرتبه باصلوی.

نظری
صبح کتب خانہ سی
تورک، اوفنا.

بھاسی 10 تین.

ج. زبیری

مکاتب ابتدائیه کتابلرینک علم حال قسمندن

حقیق کلام

تورکی

(برنچی قسم)

ایکنچی صنف شا کوردلرینه مخصوصدر.

بیشنچی مرتبه باصلوی.

ناشری:

صبح کتبخانهسی

تزلان. اوفان.

КАЗАНЬ.

Электро-типографія „УМИДЪ“.

1913.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الله تبارك و تعالی

حضرتلرینک بار و بر بولدیغین بلو

عزیز بالالر! هیچ بر نرسه اوزلاکندن گنه بولا آماوینه،
البتہ بر بولدر وچی ناک بولدر وی ایله گنه بولمقینه توشونه
سز؟ ایندی شونی ده اویلاب قاراگز، بز بندہ لرنی
بولای آنالردن طوغدروب اوسدروچی اوسکان
و اوسه چک کشیلرنی اولتروچی (اجل بیرگوچی) کمدر؟
اوستینده یوردیکمز یرنی، یرده بولغان طاش، صو، قم،
یلغہ کبی نرسه لرنی بولای بولدر وچی کمدر؟ اوستیمزده
بولغان کوکنی، کوکده بولغان قویاش آی هم حسابسز
یولزلرنی بولدر وچی کمدر؟ بوندای الوغ و عجائب
نرسه لر اوزلاکلرندن گنه بولغانلردر دیوب بلہ سزمی؟
یوق آلائی توگل هر قایوسین بولدر وچی و هر قایوسینک
خواجهسی و تربیه چیسی بر و بار بولغان الله تعالی در.

الله تبارك و تعالی

حضرتلرینی صفتلری ایله طانییق

الله تعالی بار و بر، شریکی و اوخشاشی یوق بتون نرسه لر نی یار اتقو چیدر.

اول الله تعالی (قدیم) در، یعنی بارلقی نڭ اولی یوق دیمک.

(باقی) در، بارلقی نڭ آخری یوق دیمک.

(لَیْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) در، الله تعالی هیچ بر مخلوققه اوخشامان

هم مخلوقلر نڭ هیچ برسی الله تعالی گه اوخشامان دیمکدر.

ایڭ قصقه سی: الله تعالی هر بر کیه چیلک صفتلردن یراق

و پاک بولوب، هر بر کور کام صفتلر ایله صفتلانغو چیدر. الله

تعالی نڭ هیچ بر اشی و صفتی بنده لرده بولغان ر و شچه توگلدر.

الله تبارك و تعالی

حضرتلرینڭ صفتلری

الله تعالی نڭ صفتلری: حیات، علم، قدرت، سمع، بصر،

ارادة، تکوین، کلام در.

معنالی: حیاة ترک بولمق دیگان سوز، علم بلمک

دیگان سوز، قدرة کوچ یتمک دیگان سوز، سمع ایشتمک

معناسنده، بصر کورمک معناسنده، ارادة تلامک معناسنده،

تکوین بولدرمق معناسنده، کلام سوزلمک معناسنده در.

الله تبارک و تعالیٰ

حضرتلرینک اسملری

الله تعالیٰ بو صفاتلر ایله صفتلاندیغی ایچون تو باندگی
 اسملر ایله اسملانمکده در آنلر: (حی، عالم، قادر، سمیع،
 بصیر، مرید، مکوین، متکلم) بونلرنک معنالرنده هر قایوسینک
 آخرنده بر (چی) ایله ایتوب ترک بولغو چی، بلگو چی،
 کو چی یتکو چی، ایشتکو چی، کورگو چی، تلاگو چی،
 بولدرغو چی، سویلاگو چی دیوب معنا بیروله در. الله
 تعالیٰ نک ترک بولووی بزنگ کبی تن جان آشاو ایچو ایله
 توگل، بلکه اوزینه مناسب صفة پرله در. بلو ویده بزنگ کبی
 کتابدن اوقوب، خلفه دن اوگرانوب توگل؛ الله تعالیٰ نک بلمگان
 وقتی هیچ یوق؛ بولغانلرنی و بولاچاقلرنی هر قایوسین
 الله تعالیٰ بله در. ایشتووی دخی بزنگ کبی قولاق یاردمی ایله
 هم قچقرلغان آواز بولو شرطی ایله توگل، بلکه هر بر نرسه نی
 ایشته در. کور ووی ده کوز یاردمی یاقتیده بولو شرطی
 ایله توگل، کیراک قارانغیده کیراک یاقتیده بولسون، کیراک
 الوغ نرسه و کیراک کچک (اواق) نرسه لر بولسون الله تعالیٰ
 کوره در. سویلاوی دخی تل و آغز حرف و طاوش ایله
 توگل ذاتینه مناسب صفتی ایله در اوشانداق (قدرة و ارادة
 هم تکوین) صفتلری ده اوزینه مناسب صفتده در.

بىندەلەر

بىز ھەر قايسى بىندەلەردىن بىزنىڭ جىنىمىزدىن ايكىن اول آدم ئىلە السلام ياراتتى. آدم ئىلە السلامنى اللە تئالى طوفر ائىدىن ياراتتى ھم آشا جان، سىلەرگە تىل، كورورگە كوز، بلورگە عقل و ذھن بىردى، ئاندىن صوڭ خدای تئالى حضرت ھوانى ياراتتى (ئىلىق قىلدى). اول ھوانى آدم ئىلە السلامنىڭ خاتونى بولوب، بو ايكى ئاتىدىن بو دىيادەغى ئىلىق لىر طارالدىلەر. ايمىدى ھەر آدمنىڭ اولىگى ائىكاسى ايلە ائىكاسى حضرت آدم ايلە حضرت ھوانى (ئىلەھما السلام) در. بىز بىندەلەر ھەر قايسى اللە تئالىنىڭ قل لاريمىز. اللە تئالى بىزگە نرسە قوشقان بولسە آنى بلوب قىلورغە بور چلى موز، اوشانداق نىدىن طىغان بولسە ئاندىن طىولورغە دە بور چلىمىز. اللە تئالىنىڭ قوشقان اشلرىنە (مىشروعات)، طىغان اشلرىنە (غىر مىشروعات) دىوب ايتولە در.

دىن و شرىعت

بور بار بولغان اللە تئالىنىڭ حضرتلىرى: بىندەلەرگە فائىدەلى بولغان اشلرىنى قىلورغە، ضررلى بولغان اشلردىن طىولورغە ھىكم ايتوب؛ شول ھىكلرنى جىبارئىل فرىشتە آرقلى پىغىمىرلەرگە يىبارگان پىغىمىرلەر بىندەلەرگە اوگراتكانلر اللە تئالىدىن يىبارگان شول طوغرى يوللرنى -- ھىكلرنى (دىن و شرىعت) دىوب ايتەلەر.

جبرائيل عليه السلام

جبرائيل الوغ برفرشته نك اسميدر، فرشته لرنى الله تعالى نوردن يبارتقان، فرشته لرده آشاو، ايچو، يوقلاو، اير و خاتون بولو كى بنده ده بولغان اشلر هيچ برسى يوق، آنلرنك بار اشى عبادت كنه در. فرشته لرنك حسابين بلگان هيچ كم يوق، مگر بر الله اوزيگنه بله در، بزلرگه اسملرى ايشتلاگانلرى: جبرائيل، ميكائيل، لسرافيل، عزرائيل، منكر نكير، مالك، رضوان، رقيب، عتيد كميلر. فرشته لرنك اوزلرينه بيلگيلنگان توسلرى يوق، آنلر تلاگان صورتكه آلماشنوب يوروكه قادرلردر، استه سه لر یرده، استه سه لر كوكد بولالر.

پيغمبرلر

پيغمبرلرده بزنك كى آتا آنا بالالر پدر، بزلرده بولغان هر بر اش آنلرده ده بولغان. آنلر الله تعالى دن يبارلگان حكملرنى بنده لرگه اوگراتور ايچون امر قيلنغان بنده لر بولغانغه كوره آنلرغه رسول، نبى هم پيغمبر ديوب اسم بيرگانلر. بزرگه قاراغانده پيغمبرلرده بش اورنده آرتقلق بولادر: **أَوَّلُ صِدَاقَتٍ** يعنى آنلر هر اشد طوغرى بولورلر. ايكنچى **«تَبْلِيغٌ»** يعنى الله تعالى دن كيلگان حكملرنى بنده لرگه هيچ خطاسز ايرشدر گوچيلر.

او چنچی «فطانت» یعنی آنلر بیک زیراکلر آشغرا بولغانلری هیچ یوق.

دورتانچی «عصمت» یعنی آنلرده هیچ بر گناه یوق، آنلر گناهین (عیب اش اشلاودن) پاکلردر.

بشنچی «امانت» یعنی آنلر هر طوغریده امین لردر. پیغمبرلرنک حسابین باری بر الله تعالی گنه بله در. فقط آنلرنک ایث او لگیسی آدم علیه السلام بولوب ایث آخریسی محمد علیه السلام در. آدم علیه السلام دن الکنده هیچ بر پیغمبر بولمادغی کبی، محمد علیه السلام دن صولک دخی هیچ بر پیغمبر بولاچق توکلدر. شول ایکی آراده بیک کوب پیغمبرلر کیلوب، هر قایوسی دین و شریعت اوگراتو برله مشغول بولغانلردر، قایسی پیغمبرلرگه الله تعالی دن کتابلر یباروب شول کتابلرنی هم آنده یازیلغان حکملرنی بنده لرگه اوگراتکانلردر.

کتابلر

الله تعالی طرفندن پیغمبرلرگه یبارلگان کتابلر ایکی تورلی: برسی کتب، ایکنچیسی صحفی در. کتب بولغانی دورتدر آنلر: (تورات، زبور، انجیل، قرآن) در. تورات موسی علیه السلام غه، زبور داود علیه السلام غه، انجیل عیسی علیه السلام غه، قرآن محمد علیه السلام غه یبارلمشدر.

صحف بولغانی باری یوز صحیفه در، بوده دورت پیغمبرگه
بولنوب ایندر لمشدر: آدم علیه السلام غه اون صحیفه، شیت
علیه السلام غه ایلی صحیفه، ادریس علیه السلام غه اوطن
صحیفه، ابراهیم علیه السلام غه اون صحیفه ایندر لمشدر.
هر قایوسی حق و ثابتدر.

قرآن الکریم

الله تعالی طرفندن یبار لگان کتابلر آراسنده ایث اخیردن
کیلگانی قرآن الکریم در. اول قرآن الکریم عرب تلنده
بولوب یاخشی و یامان اشلرنک هر قایوسین بیان ایتکان،
یاخشی اشلرنی قیلورغه، یامان (اشه کی) اشلردن طیولورغه
قوشقانددر. بنده لرگه تیوشلی بولغان اشلرنک هیچ برسی
قرآنده بیان ایتلما ینچه قالما غاندر. اولده بولغان پیغمبرلرنک
دخی بر قدر لیبسی قرآن الکریم ده ذکر و بیان ایتلمشدر.
اول پیغمبرلرنک باری یکر می بش در، پیغمبر لکنده
اختلاف بولغان اوچ ذات دخی بیان ایتلمشدر. اختلاف سن
پیغمبر بولغان یکر می بش ذات اوشبولردر: (آدم، ادریس،
نوح، هود، صالح، ابراهیم، لوط، اسماعیل، اسحاق، یعقوب،
یوسف، ایوب، شعیب، موسی، هارون، ذوالکفل، داود،
سلیمان، الیاس، الیسع، یونس، زکریا، یحیی، عیسی،
محمد علیه السلام) در.

پیغمبر لکنده اختلاف بولغان اوچ ذات، (عزیر، لقمان، ذوالقرنین) در. قرآن الکریم ایندرلگان زماندن بیرلی الکنده بولغان اوچ کتاب هم یوز صحیفه نڭ بیان قیلغاننچه عمل ایتو درست توگلدنر؛ زیرا الکنده بولغان کتابلرنڭ بعض حکملری قرآن الکریم ایله نسخ ایتلمشدر. آنلردن باشقه دخی بر قدر یا شکی حکملر قرآنده بیان قیلنمشدر. ایندی قیامتکه قدر قرآنن باشقه هیچ بر کتاب ایله عمل درست توگل. مکتب لرمزده اوقولغان قرآنلر هر قایوسی الله تعالی نڭ اوز سوزلری بولوب ایندرلگان کوندن برونکونگه قدر هیچ بر اوزگارتلمگان اوشانداق قیامت که قدر دخی سلامت طور وب اصلا اوزگارتله چک توگلدنر.

قیامت کونی

قیامت کونی دیوب شونداین بر کونگه ایتلر؛ اول کونده بو دنیا ده عمر سوروب کیتکان آدم لر هر قایوسی بر یرگه جیولوب یاخشی و یامان اشلرندن الله تعالی حضرتلرینه حساب بیرورلر. یاخشی عمللی آدم لرگه جنت، یامان عمللی آدم لرگه جهنم دیگان ایکی اورون شول کونده حاضر بولورلر. دنیا یاراتلغاندن بیرلی اولوب، چروب بتکان آدم لر هم الکنده بولغان هر بر پیغمبر لر هر قایوسی اول کونده حاضر بولاچقلردنر. قیامت کونی نه وقت بولاچغی هیچ کمگه معلوم توگل، فقط الله تعالی گنه بله در.

شولای ده بولسه قیامت دن آلدە بولاچق بر قدر اش دخی باردر . آنلرنڭ برنچیسى ده اجل یعنی اولمدر .

اجل = اولم

اولم کو بر اڭ وقتده خسته لق سببلی بولادر . عزرائیل اسملی بر فرشته کیلوب جانمزی آلادرده شوندن صوڭ بز هیچ نرسه بلماس بولوب قلامز ، صوڭره بزگه (میت) یعنی اولک دیوب ایتهلر . میتنی یووب آق بوز (کفن) ایله توروب (کفنلاب) جنازه نمازی اوقوب صوڭره قبرگه کوموب کیتهلر ، شوندن صوڭ منکر نکیر اسملی ایکی فرشته کیلوب میت نڭ احوالندن یعنی ایمانندن امتحان ایتهلر شول وقتده میت اوزی ترلوب اوطروب جواب بیرو رر بڭ کم؟ دینڭ قایو دین؟ پیغمبرڭ کم؟ کبی دین سؤال لرنندن صورارلر؛ یاخشی آدم گوزل جواب بیروب آشکاشوندوق راحتلک لر حاصل بولور قیامت ییتکانینی سیزمی ده قالور . اما (العیاذ بالله) یامان آدم بولسه اول آدم هیچ بر جواب بیره آلماس ، اول بیچاره غهده شوندوق قبر عذابلری بولوب قیامتنی کوته کوته عاجز قالور .

قبرلردن قوبارلو

بتون دنیا خلقی اولوب بتکان نڭ صوڭنده نیچمه ییل لر اوزغاچ ، الله تعالی نڭ امری ایله اسرافیل اسملی بر فرشته (صور) دیگان بر نرسه نی اوروب یبارگاچ ، الله نڭ قدرتی

ایله همه اعضالر برسی برسینه جیولوب همه سینه اوز جانلری
کیلوب کروب، صوگره تمام ترلگاج الله تعالی نڭ فرمانی ایله
الله تعالی اوزی تلاگان بر اورونغه جیولاچقلردر. شول
وقته هرکم نڭ عمل دفتراری قوللرینه بیروله چکدر. آنڭ
ایچون دنیا ده وقت هرکم نڭ یاخشی و یامان اشلرینی
یازوب یوروچی فرشته لر باردر. الله تعالی طرفندن امر
ایتلگان فرشته لر عمل لرنی میزان ایله اولچاب حساب
آلاچقلردر. شوندن صوڭ دخی بنده لرنڭ درجه لرین
امتحان ایته چکدر. شویله که: جهنم دیگان انواع عذاب
و اوط در یاسی نڭ اوستینه قلدن نچکه قاچدن اوتکون بر
کوپر قورولاچق (بوگا صراط کوپری دیورلر) صوگره
هر آدمنی شول کوپردن کیچرلر، یاخشی آدملرنڭ
بعضلری یاشن کبی و بعضلری ییل کبی و بعضلری قوتلی
آت یوکر ووی کبی کیچارلر. و بعضلری طایا طایا بیک
آغریق ایله گنه کیچارلر، اما بعض آدملر بارا آلماینجه آستقه
جهنم که چومارلر. صراطدن کیچکان آدملر جنت که کروب
آنده حسابسز راحتلرده منگی قالاچقلردر. جهنم که چومغان
آدملرده ایکی گروه بولوب بر گروهی منگی قالاچقلر،
بر گروهی ایسه گناهلی مؤمن بنده لر بولوب گناهلری
حسابنجه عذاب کورگاننڭ صوگنده آنلرده جنت که کروب
منگی راحتده قالاچقلردر.

جنت و جهنم

جنت شونداين بو اوروندرکه آندەغى راحتلىكلارنى
 تل ايله سويلاپ قلم ايله يازوب قنە بتر و ممکن توگلدن
 آندە بولغان راحتلرنىڭ، آندە بولغان شادلىقلرنىڭ، آندە بولغان
 نعمت و شرابلرنىڭ، آندە بولغان گوزل سرايلرنىڭ، گوزل
 باقچە و چيشمه لرنىڭ مثلى بو دنيا دە هيچ يوقدەر. جنت دە
 بولغان آدملىرگە «جور» اسمندە قىزلر بىرلوب «غلمان»
 اسمندە بىك كوب قىلر خدەتلرنندە حاضر بولاچقىلردن.
 اما جهنم ديگانمز شونداين بر اوڭغايىسز اوروندرکه
 آندەغى آدملىر انواع آغز عذابلر ايله عذاب قىلوناققىلردن
 و آندە هيچ بر وقت سويلاپ آڭلاتو ممکن بولماغان
 قزو اوطلر ايله ياندووب طور وچى (زبانى) اسملى
 فرشته لر غايت درجە دە كو بدەر.

محمد عليه الصلوة والسلام

بالالر! سز هر وقت ايشتە طورغانىسز (محمد امتى)
 (امة محمد) (شريعة محمد) (آخر الزمان پيغمبرى) (بزم
 پيغمبرمز محمد عليه السلام) ديگان سوزلرنى، اما محمد عليه
 السلام كم ايدكىن امة نرسە ايدكىن بلە سز مى؟
 محمد عليه السلام ايڭ صوڭ بولغان پيغمبردەر هم هر بر
 پيغمبرلرنىڭ الوغراقى و آرتوغراقيدر. آندن صوڭ هيچ بر

پېغمبەر كېلىمەگەن ھەم قىيامەتكە چە ھېچ بىر پېغمبەر كېلەچەك دە توغۇل، شۇنىڭ ئىچىن دە اول مۇھەممەد سەلى اللە ئالىھى وسەلم گە آخىر لىزىمەن پېغمبەرى ھەم (خاتىمە لىنپىيا) دىيۇب ايتەلەر، ئاندىن كېيىن بولغان پېغمبەرلەردە دىن اوڭراتۇپ بىر لە شىغلىنىدىكەنلەر كېيىن، مۇھەممەد سەلى اللە ئالىھى وسەلم دە عرب خەلقىگە دىن اوڭراتۇپ بىر لە مشغۇل بولمىشەر. ئانڭ اوڭراتقان دىنىي تاغىن مەنتەزم، تاغىن گوزل بىر دىن بولۇپ (دىن مەبىنە) (دىن ھەق)، (دىن لىسلام)، (دىن مۇھەممەد) ئىسىملىرى ايلە مەدھ ايتلەردىن. شۇل پېغمبەرنىڭ اوڭراتدىكى نەرسەلەرنى بىلۇپ و اوشانۇب ھەم ئانى ھەق پېغمبەر بىلۇپ دوست كورگان آدملىرىگە «مۇھەممەد ئىتىقەتلىرى» «مۇسلىمانلەر» «مۇھەممەدلىر» «اھالى ئىسلام» ئىسىملىرى بىرولەردىن. ايمىدى بىلەنكىز قىيامەتكە قەدەر شۇل دىن لىسلام باقى بولۇپ ياشىدىن بىر دىن ياشىدىن بىر پېغمبەر كېلەچەك توغۇل ھەم شۇل دىن ھەق، دىن مۇھەممەد دىن باشقە بىتون دىنيادە ھەق دىن يوقلىغىنەدە تەمام اخلاص ايلە اوشانۇق لازىمەردىن.

مۇھەممەد ئالىھى لىسلامنىڭ دىنيادە كېلىشى

عربىستان يەرنەدە مەككە دېگەن شەھەردە ئورۇنلۇق خەلقلىرى عربلەر بولغان. شۇل عربلەر ئاراسىدە قەرىش دېگەن لۇغەت بىر قەبىلە بولغان، شۇل قەبىلەنىڭ ھاشىمى دېگەن نەسلىدە عبدالمۇتەئەب نىڭ اوغلى عبد اللە بولغان، عبد اللە نىڭ خاتۇنى

وھب قزى آمنه ايكان. عبد الله بركون مدينه گه بارغان
ايكان شونده وفات بولغان، خاتونى طول قالغان. عبد الله
نڭ وفاتندن ايكى آى صوگره ميلاد عيسى دن بش يوز
يتمه شىچى سنه نڭ آپريل چيسلاسنده ربيع اوّل آيند
دوشنبه كون طاڭ وقتنده عبد الله نڭ خاتونى آمنه رضى الله عنها
بر اير بالا كيتورگان. بو بالاغه باباسى عبد المطلب محمد
ديو اسم بيريگان، مکه كشيلىرى نڭ عادتىچه ^(۱) بو بالانى ده
سوت ايمزور ايتچون حارث اسملى كشى نڭ خاتونى حليمه گه
طابشورغانلر. حليمه بو بالانى ياخشى تربيه ايتوب ايمزوب
اوستوره باشلاغان. بش ياشينه يتكاندە انكاسى آمنه ده
وفات بولغان، سكر ياشنده ايكان باباسى عبد المطلب ده
وفات بولغان. عبد المطلب نڭ وصيتى بوينچە اوغلى
ابوطالب محمد عليه السلامنى آصراب اوسترگان.

محمد عليه السلام تمام عقللى هم بيك طوغرى يكت بولوب
عمر كيچوردىكىندن مکه نڭ الوغلى ده محمد عليه السلامنى
بيك ياراتقانلر، حتى اوز آرالرنده ده (محمد الامين) ديوپ
ماقتاب سويلى باشلاغانلر. اول وقتده مکه خلقى پوتلرغه
عبادت قىلا ايدىلر. دىنلرى يوق ايدى. شولاي بولسه ده
بزنڭ پيغمبرم محمد عليه السلام پوتلرنڭ اشكە ياراماغانلىقىنه
آنلر الله بولما دىقىينه توشنگانلىكىدن (حرا) ديگان طاغغه

(۱) عربلر باش بالارنى مکه ده اوستورماينچە ياخشى هوالى اورنلرده قريه لردە اوستوره لرايكان.

باروب بر الله غه عبادت قیلونی اوزینه بر عادت قیلغان ایدی.

محمد علیه السلام نڭ

حضرت خدیجه نی نکاحلانمقی

محمد علیه السلام یکر می بش یاشینه یتکانده، مکه شهری نڭ مشهوره بایندن اولان خدیجه اسملی بر طول خاتون «مین سیکا خاتون بولور ایدم» دیوب اوتونگانگه کوره سیدنا محمد علیه السلام شول خدیجه نی نکاحلاندى. وشول خاتون دن قاسم، عبد الله اسملی ایکی اوغلی، زینب، رقیه، ام کلثوم، فاطمه اسملر نده دورت قزی طوغدیلم.

دین اوگراتورگه باشلامقی

محمد علیه السلام حضرت خدیجه نی نکاحلانغان دن صوڭ اون بش یل لاب عمر کیچد کده قرق یاشنده وقت الله تعالی طرفندن جبرائیل فرشته آرقلی آدملر نی دین گه اوندارگه امر ایتله باشلادی، هفتیک شریفنڭ آخرنده راق بولغان (اقرأ باسم ربك الذي خلق) آیة لری ایله باشلانوب آز آز قرآن الکریم ایندرله باشلادی.

بوندن صوڭ پیغمبر مز علیه السلام الله تعالی نڭ برگینه بولدیقین، پوتلرنڭ یاراقسز نرسه لر بولدیقین هم اوزی حق پیغمبر بولوب، قرآن الکریم اسمنده بر کتاب کیله باشلادقین مکه خلقینه آڭلاتو اجتهادنده بولدی. (لا اله الا الله محمد رسول الله) دیوب ایتگن هم شول کلمه نڭ حق

و درست بولد يغيينه اوشانگنر ديوب و عطلر سويلى باشلادى.
 بر قدر وقتدن صوگره خلق نكڭ كو بيسى شول كلمه لرنى
 ايتوب پيغمبر من نكڭ اوگراتكان نرسه لر يينه اوشانوب هم
 بلوب مؤمن و مسلمان بولا باشلاديلر، كيمته كيمته مكده هم
 مكه تيره سنده مسلمانلر بيك كو بايدى، دين اسلام تمام
 طارالاباشلادى، مكهدن باشقه دخى بيك يراقده بولغان چيت
 شهر لر گده شول دين اسلام جايلوب حسابسز كو ب خلقلر
 (محمدى) يعنى مسلمان بولو چيلىق ايله مشرف بولديلر.

مدينه گه كو چووى و وفاتى

پيغمبر عليه السلام مكده اون اوچ سنه قدر طورغاننكڭ
 بعدنده ايمان كيتورگان آدملر ايله الله تعالى نكڭ امرى بوينچه
 مكهدن مدينه شهر يينه كو چدى، بو اش (هجرة النبى) ديوب
 ايتوله در، مدينه گه بارغاچ اون سنه قدر دخى بيك طرشوب
 مدينه خلقى هم باشقه ييرلرده بولغان خلق لرنكڭ آراسنده دين
 اسلامنى تمام طاراتوب يتكوردى، قرآن الكريم تمام كيالوب
 بتدى، نيچه يوزلاب آدملر تمام شول دينگه اوشانوب محمد
 عليه السلامنى حق پيغمبر ديوب بلوب (امة محمد)، (اهالى
 اسلام)، (محمدى لر)، (مسلمانلر) اسملرن آلوب يتكرديلر.
 دين اوگراته باشلاوندن يكرمى اوچ سنه، مدينه گه
 كو چووندن اون سنه بولغانده، آلمش اوچ ياشنده ايكان

سیدنا محمد علیہ الصلوٰۃ والسلام بو دنیا دن کو چہدی،
(صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ!).

صحابہ لہر

پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم ننگ اوز زمانندہ ایمان ایله
مشرق بولوب حضرت پیغمبرگه یولداش بولغان آدملرگه
(اصحاب) یعنی صحابہ لہر دیو اسم بیرلگان. اول صحابہ لہردن
اونسینه دنیا ده وقتدوق جنتکه کر و ایله سوینچ بیرلگاندر؛
اول اون ذاتقه (عشره مبشره) اسمن بیرگانلر، آنلر
اوشبولاردن: (برنجی ابو بکر الصدیق، ایکنچی عمر الفاروق،
اوپنچی عثمان ذوالنورین، دورتنچی علی المرتضی، بشنچی
ابوعبیده بن الجراح، آلتنچی سعد ابن ابی وقاص، یدنچی
عبد الرحمن بن عوف، سکزنجی سعد بن زید، طوقزنجی
زبیر بن عوام، اوننچی طاحه بن عبد اللہ رضی اللہ عنہم) لردن.

چهار یار

بیان قیلنغان اون صحابہ ننگ اولگی دورتی یعنی حضرت
ابو بکر ایله حضرت عمرگه و حضرت عثمان ایله حضرت علیگه
چهار یار یعنی پیغمبر مننگ دورت دوستی دیوب ایتہ لہر.
شول دورت یارنی بزلرگه ده دوست کورو والوغ طوتو
تیوشدر. اول دورت یارننگ اولگی ایکیسی (شیخین)

يعنى ايكى قارت ديوب تعبیر ایتوله در، اما صوگنغى ايكیسی
حضرت عثمان ايله حضرت علی (ختنین) یعنی ايكی کیاو
ديوب تعبیر قیلنه در، زیرا پیغمبرمز رقیه ايله ام گلشم فی
حضرت عثمان غه فاطمه نی حضرت علی گه نکاح قیلغان ایدی.

خلیفه لر

سیدنا محمد صلی الله علیه وسلم بوفانی دنیا دن کو چکاننک
صوگنده حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه خلیفه اولوب
ایکی سنه دن آرتغراق سلامت طور وب وفات بولدی.
بوندن صوگ عمر بن الخطاب رضی الله عنه خلیفه و امام
اولوب اون یارم یل قدر عدلکله حکم ایتدکن صوگره
هجرتدن یکر می او چنچی سنه ده شهید بولدی.

بوندن صوگره عثمان بن عفان رضی الله عنه اون ایکى
یل قدر خلیفه لك ایتوب هجرتدن اوطنز بشنچی سنه ده
شهید بولدی.

بوندن صوگره علی بن ابی طالب رضی الله عنه بش سنه
قدر خلیفه لك ایتوب هجرتدن قرقنچی سنه ده شهید بولدی
(رضوان الله تعالی علیهم اجمعین).

أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ

پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ننگ قیلغان اشلرن قبول
ایتکان وقیلغان آدملرنی و صحابه لر نی (اهل السنة والجماعة)
ديوب ایتله لر. ایمدی بزلرننگ اوشانو و مز تیوش بولغان

نرسه لرگه اهل السنة والجماعة نچك اوشانغان (اعتقاد قیلغان) بولسه، بزده شونلر كبی اوشانو و اعتقاد قیلو تیوش بولادر. اعتقاد طوغر یسندە اوزمگه بر یول ازلاسهك اهل السنة دن آیرلغان بولامز، آندن آیرلسهق مؤمن اولمایمز (العیاذ بالله)، بو طوغر یده دقت لازم.

ایمان، اعتقاد، اسلام

بوسوزلرنك ترکیچه سی اوشانو دیگان سوز، اوزغان درسلرده بیان قیلنغان اشلرنك هر قایوسینه اعتقاد لازمدر. آنده بیان ایتلگان نرسه لرگه اعتقاد ایتکان آدمنی مؤمن دیلر، مؤمن نك دنیا ده مالینه جانینه تیو حرام شول ایمان ایله وفات بولسه آخرتده ده جنت نعمتلری نصیب و میسر بولور. لیکن اوشانو كوگلك ننگنه یتمیدر، اوشانغاننی تل برله اقرار قیلو تیوش بولادر.

اقرار

اقرار ایچون اوشبو دورت اسمده بولغان عرب کلمه لرین درستلاب هم معنالری ایله بلمك فرضدر. اول کلمه لر اول (ایمان اجمالی) ایکنچی (ایمان تفصیلی) اوچنچی (کلمه توحید) دورتنچی (کلمه شهادة) در.

اقرار کلمه لری

ایمان اجمالی ایچون (ما امر الله به قبلته ومانهی

اللهُ عَنْهُ اَنْتَهَيْتَ عَنْهُ) معناسى: (الله نى برله قوشسه آنى
 قبول قىلدم الله تعالى نیدن طيسه آندن طيولدم). ايمان
 تفصیلى ايچون: (اَمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلَأْتُكَتْهٖ وَكُتْبَهٗ وَرَسَلَهٗ وَالْيَوْمِ
 الْاٰخِرِ وَالْقَدْرِ خَيْرِهٖ وَشَرِهٖ مِنْ اللّٰهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثِ بَعْدَ
 الْمَوْتِ) معناسى: (آمنت بالله) ايمان كيتوردم الله
 تعالى گه (وملائكته) بارچه فرشته لرينه (وكتبه) بارچه
 كتابلرينه (ورسله) بارچه رسول لرينه (واليوم الاخر)
 آخرت كونينه (والقدر خيره وشره من الله تعالى)
 تقدیرنگ ایزگوسى ويامانى الله تعالى دن بولو وينه (والبعث
 بعد الموت) اولگاندن صوڭ قوبار لمقغه شول بيان
 قىلنغان ىدى نرسه نى ايمان نڭ شرطلرى ديوب ده ايتهلر.
 بو ىدى نڭ آلتيسينه ايمان روشى يوقار يده كچدى بارى
 تقدیرگه ايمان روشيگنه بيان قىلنمادى.

تقدیر

بئده لرنگ هر بر اشين الله تعالى اوزى بلوب، لوح
 المحفوظغه قدرت قلمى ايله يازوب قويدقنچه بولغان
 اشلر نى الله تعالى نڭ تقدیرى ايله بولدى ديوب ايتهلر.
 ايمدى دنيا ده بولغان هر اش الله تعالى نڭ تقدیرى واراده سى
 ايله بولادر، هيچ بر نرسه تقدیردن طش بولماس ديوب
 اهل السنة اعتقاد قىلديغندن بزگه ده شويله اعتقاد فرضدر.

کلمة التوحيد يعنى اللهنى برلاو کلمه سى (لا اله الا الله
 محمد رسول الله) معناسى: (لا اله) هيچ بر الله يوق (الا الله)
 مگر بر الله تبارك وتعالى گنه (محمد) محمد عليه السلام (رسول
 الله) الله نك اياچيسيدر هم پيغمبريدر.

کلمه شهادة يعنى گواھلق ايچون (اشهد ان لا اله الا
 الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله) معناسى: (اشهد ان
 لا اله الا الله) چن کوگلمدن گواھلق بيره من الله تعالى دن
 باشقه هيچ نرسه گه قل لق ايتلماس (واشهد الله محمدا عبده
 ورسوله) دخى گواھلق بيره من تحقيق محمد عليه السلام
 الله تعالى نك قليدر و اياچيسيدر.

بناء اسلام = شرائط اسلام

بو كتابده بيان ايتلگان نرسه لر گه تمام اوشانوب،
 شول دورت کلمه لر ايله اقرار ايتوب حيق مؤمن
 اولد يقمز صوکنده دين اسلام نك عبادت لر ين بلوب هم
 قيلو فرض بولادر.

دين اسلام ده الوغ بولغان عبادت لر يعنى مسلمانلق
 آنلر ايله طابلغان عمل لر بش در: اول ايمان، ايکنچى بش
 وقت نماز، او چنچى روزه، دورتنچى زکات، بشنچى حج در.
 ايمان -- اوشانو.

بش وقت نماز -- هر کون ايرته، اويله، ايکندى، اخشام
 يستو نماز لريدر.

روزه -- هر يىلى رمضان آينده اوطن كون طاشدن
آلۇب قوياش باتقانچە آشاو، اچو كى جلال اشلىرىنى
 حرام قىلوب طورودر.

زكات -- باى آدملىر هر يىلى مالى نىڭ قىرقدن برسىنى
 تىوشلى اورنىنە صدقە ايتو.

حج -- بايلار عمرىندە بىر مرتبە مكە شەرىنە باروب كعبە
 اللەنى طواف ايتوب حج عمل لىرىن قىلوب قايتودر.

ايمدى بىلگىز اوشبو الوغ عمل لىرى دىن اسلامنىڭ
 ترەگى دىوب ايتەلر، شول عمللرنىڭ اولىگى اوچىسى
 بتون آدمگە فرض، صوغى ايكىسى بايلرغە غنە فرضدر.

شول توبەندەگى سؤال لىرگە قارشى موافق جوابلارنى
 شاكردلارنىڭ حاضرلەولرى لازمدر.
 سؤال لىر:

- ۱ — الله تبارك وتعالى حضرتلارنىڭ بار بولىدىغىنى قايدىن بلەسز؟
- ۲ — الله تعالى گە نى روشچە اوشخورغە تىوشلى؟ قىدىم نى دىگان سوز؟
 باقى؟ لىس كىملە شى؟
- ۳ — الله تعالى نىڭ ئىبوتىيە صىفتلىرى نىلر؟ بونلارنىڭ معنالرى نىچك؟ بو
 صىفتلر نى اىچون ئىبوتىيە دىوب ايتولەلر؟
- ۴ — بو صىفتلر ايلە صىفتلارنىدىغى اىچون الله تعالى نىندى اسملر ايلە
 اسملەندەر؟ بونلارنىڭ معنالرىندە نىچك ايتولەدر؟ يە، حى نى دىگان سوز؟
 الله تعالى نىڭ ترك بولووى نىچك؟ علم صىفتى ايلە الله تعالى نىڭ اسمى نىچك
 بولا؟ عالم نى دىگان سوز؟ الله تعالى نىڭ بولووى نىچك؟

۵ — قادر نی معناده؟ سمیع؟ الله تعالی نك ایشتهوی نیچك صوك؟
بصیر نی دیگان سوز؟ كوروی نیچك؟ متكلم نی معناده؟ الله تعالی نك
سویلاوی نیچك؟ مرید، مكوین نی معنارده؟

۶ — بو بنده لرنی الله تعالی نیچك خلق قیلغان؟ بز بنده لرنی الله تعالی گه
نی برله بورچلی مز؟ الله تعالی نك قوشقان اشلرینه نیچك دیوب ایتهلر؟
طلیغان اشلرینه نیچك دیلر؟

۷ — صوك الله تعالی نیلرنی قوشوب نیلردن طیفینی بنده لرنی نیچك
بلسگانلر؟ شول پیغمبرلرنك بنك لر گه اوگرا نك كری حکملرنی نیچك دیوب ایتهلر؟

۸ — جبرائیل کم اول؟ فرشته دیوب کم لرنی ایتهلر؟ یه فرشته لر گه
نیچك دیوب اوشاناسز؟ بزرگه اسملری ایشتلنگانلری فایسیلری؟ منکر
نکیر نیندای فرشته اول؟ آلاز نیلردن صورلرلر؟ آنلرغه نیچك جواب بیررگه
تیوش بولور؟

۹ — پیغمبرلر گه نیچك ایمان ایته سز؟ اول بش اورون نیلر؟ صداقت
نی دیگان سوز؟ تبلیغ؟ فطانت؟ عصمت، امانت؟ اول پیغمبرلر بارئسی
نیچه بولغانلر؟...

۱۰ — کتابلرغه نیچك اوشانورغه تیوش؟ انلرنك کتب بولغانلری
نیچه؟ نیلر؟ تورات قایسی پیغمبرگه کوندرلنگان؟ زبور؟ انجیل؟ قرآن؟
صحف بولغانلر قایسی پیغمبرلر گه کوندرلنگان؟ آدم علیه السلام غه نیچه
صحیفه؟ ادريس علیه السلام غه؟ ایلی صحیفه قایسی پیغمبرگه ایندرلنگان؟

۱۱ — قرآن الکریم قایسی لغنده کیلنگان؟ آنده نیلر بیان ایتلنگان؟
قرآنده بیان ایتلنگان پیغمبرلر قایسی لر؟ حاضرده تورات لر ایله عمل قیلو
درستی؟ نی ایچون؟

۱۲ — قیامت کونی دیوب نیندای کوننی ایتهلر؟ آنک بنك لرنی نیشلارلر؟
یاغشی آدم لرنی قایده کرتورلر؟ ایمان آدم لرنی قایده؟ جنت که کروچیلرنی
اول قایدن کیچرورلر؟ صراطنك شکلی نیچك بولوردی؟ صراطدن کیچه
آلغان لرنی نیشلارلر؟ تموغغه چومغان آدم لرنی نیچه گروه بولورلر؟ نیچك؟

۱۳ — محمد عليه السلام كم اول؟ به محمد عليه السلام نك احوالين سويلاپ كورسات؟ صحابه لر ديوب كملرني ايتهلر؟ آنلر نك ايك الوغلىر كملر؟ چهار يار ني ديگان سوز؟ آنلر كملر؟

۱۴ — محمد عليه السلام دن صوكره خليفه كم اولمشدر؟ آندن صوكره كم؟ آندن صوكره؟ صوكره؟ خليفه لك ايتولرى نيچه شهر سنه؟

۱۵ — اهل السنة والجماعة ديوب كملرني ايتهلر؟ اعتقاد ني ديگان سوز؟ اعتقاد معناسنده طاغن نينداى سوزلر بار؟ صوكره ايمان واعتقاد ايچون بارى كوكلدن اوشانوغنه يتهمى؟ نيشلرگه كيراك؟ اقرار ايچون قايسى كلمهلرني بلو تيوش بولادر؟

۱۶ — ايمان اجمالى ايچون نيندى عبارنى بلمك لازم؟ معناسى نيچك؟ ايمان تفصيلى ايچون نيچك؟ معنالرى نيچك؟

۱۷ — كلمه توحيد ني ديگان سوز؟ آنك ايچون نينداى كلمهلرني ايتدلر؟ معناسى نيچك؟ كلمه شهادت ني ديگان سوز؟ آنك ايچون نينداى كلمهلر؟ معناسى نيچك؟

۱۸ — بناك اسلام نيچه؟ نيلر؟ بناك اسلام ني ديگان سوز صوكره؟ بونك اورنينه طاغن نيچك ديوب ايتهلر؟ ايمان نرسه اول؟ بش وقت نماز نيلر؟ روزه نرسه؟ زكات؟ حج؟ بو اش هر كمگه فرضى؟ نيچك؟

محمد عليه السلام كم اول

۳

مکاتب اسلامیه کتابلری

طبع رابع ۱۲ تین		رسولی القبا
» رابع ۸		رهبر صبیان I نچی قسم
» رابع ۱۵		» II نچی قسم
» ثالث ۲۰		» III نچی قسم
» طبع ثانی ۱۵		اشیا درسلری
» ثانی ۱۲		فرائت عربیه
» طبع رابع ۱۰		معلم العبادات I نچی قسم
» رابع ۱۲		» II نچی قسم
» رابع ۱۲		» III نچی قسم
» رابع ۱۰		عقائد ترکی I نچی قسم
» ۱۵		» II نچی قسم
» ثالث ۱۵		معلم الشریعة
» ثالث ۱۲		مختصر تاریخ مقدس
» ۸		بالارغه فرائت I نچی قسم
» ۱۵		» II نچی قسم
» ۱۵		ادمان ترجمه سی یا که مکتب سوزلر
» طبع ثالث ۱۰		رهبر املا
» ۵		منظوم علم حال
» ۲۵		اصول تربیه وتعلیم
» ۱۵		روسیه تاریخی

مکتبلر ایچون، یا که ساتار ایچون کوبلاب آلوجیلره تنزیل
یاصالور.

بوچته وتیلیگرام ایچون آدریس:

Казань
Уфа

Т-ВУ „САБАХЪ“.